

بیم توسعه آموزش جندی شاپور

دو فصلنامه مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

سال اول، شماره ۱، زمستان و بهار ۱۳۹۰-۱۳۸۹

بررسی مقایسه ای نمره خودارزیابی اعضای هیات علمی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم

پزشکی جندی شاپور اهواز با ارزیابی دانشجویان از آنان

عبدالحسین شکورنیا*، مربی گروه ایمونولوژی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور، اهواز، ایران

محمد فکور، عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور، اهواز، ایران

حسین الهام پور، عضو هیات علمی دانشگاه شهید چمران، اهواز، ایران

مریم طاهر زاده، کارشناس ارزشیابی دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور، اهواز، ایران

فرحناز چعب، کارشناس دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور، اهواز، ایران

چکیده: مقایسه نتایج خود ارزیابی اساتید و ارزشیابی های دانشجویان می تواند با شناساندن نقاط قوت و ضعف سیستم ارزشیابی، در دستیابی به هدف ارزشیابی که ارتقای کیفیت می باشد مفید واقع گردد. این مطالعه با هدف مقایسه نتایج خود ارزیابی اساتید با ارزشیابی دانشجویان از آنان در دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز انجام گرفت. مطالعه از نوع توصیفی-مقطعی و جامعه و نمونه پژوهش کلیه دانشجویان و اعضای هیات علمی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز بودند که در سال تحصیلی ۱۳۸۸ به آموزش و تدریس اشتغال داشته اند. ابزار جمع آوری اطلاعات پرسشنامه بود که بر اساس مقیاس لیکرت تهیه شده و شامل ۱۵ سوال ۵ گزینه ای بود. داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS-15 تجزیه و تحلیل شد. میانگین نمرات ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان $4/00 \pm 0/44$ و نمرات خود ارزیابی اساتید $4/53 \pm 0/32$ بود. و اختلاف آماری معنی داری بین آنها وجود داشت ($P < 0.0001$). ضریب همبستگی بین نمرات خود ارزیابی اساتید با نمرات ارزشیابی آنان توسط دانشجویان ۰/۲۱۰ بود. نمره خود ارزیابی ۹۳/۱ درصد اساتید بالاتر از ۴ (در حد عالی) بود. اما فقط ۵۱/۷ درصد دانشجویان با اختصاص نمره بالاتر از ۴ (در حد عالی) ارزیابی مطلوبی از عملکرد آموزشی اساتید خود داشتند. بین نمره خود ارزیابی اساتید و نمرات ارزشیابی آنان توسط دانشجویان اختلاف آماری معنی دار وجود دارد. نظر به اهمیت باز خورد نتایج ارزشیابی های دانشجویی در بهبود کیفیت آموزش باید زمینه هایی برای جلب نظر اساتید و پذیرش نتایج این ارزشیابی فراهم نمود.

کلید واژه: ارزشیابی استاد، خود ارزیابی، دانشجویان، اعضای هیات علمی، مقایسه نتایج ارزشیابی

*نویسنده مسئول: مدرس گروه ایمونولوژی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز

Email: shakurnia@yahoo.com

مقدمه: پرسش از دانشجویان از دیرباز در بیشتر دانشگاهها و مراکز آموزشی عالی در جهان و از جمله در اکثر دانشگاههای کشور ما، تنها و یا مهم ترین منبع ارزیابی کیفیت فرایند تدریس تلقی می شود (معروفی و همکاران، ۲۰۰۷). ارزشیابی شیوه تدریس اساتید از طریق پرسشنامه های دانشجویی، برای مدیران به دلیل سهولت راضی کننده است، اما اساتید از اینکه فعالیتهای آنها تنها از طریق تعدادی پرسش از دانشجویان سنجیده می شود ناراضی هستند (فاینک، ۲۰۰۹). دلیل این نارضایتی نفس ارزشیابی دانشجویان از تدریس نبوده، بلکه رویه ای بوده که اغلب توسط مدیران آموزشی در بهره برداری از نتایج این ارزشیابی ها اتخاذ می شود (کریم دوست، ۲۰۰۴) و (برن، ۲۰۰۹). نتایج مطالعه آدامز نشان داده است که ارزشیابی دانشجویان هرگز به عنوان رضایت آنان از آموزش مورد انتقاد اساتید قرار نگرفته، بلکه اغلب به عنوان اندازه ای از اثربخشی آموزشی مورد انتقاد بوده است. او معتقد است که هدف اصلی ارزشیابی دانشجویان از استادان ارزشیابی تراکمی (Summative) نیست، بلکه ارزشیابی تکوینی (Formative) به منظور بهبود تدریس اساتید می باشد (ادمز، ۱۹۹۷). جاکوبس با بررسی نظرات بیش از یکصد عضو هیات علمی گزارش نموده که اگر چه اساتید با اصل ارزشیابی استاد توسط دانشجویان مخالفتی ندارند، اما معتقدند که دانشجویان در مقامی نیستند که بتوانند در برخی موارد از قبیل "توان علمی استاد و بروز بودن اطلاعات علمی" او قضاوت کنند (جاکوبس، ۱۹۸۷). نتایج مطالعه دیگری با بررسی نظرات اساتید دانشکده داروسازی نشان داد که اگر چه اساتید نگرش چندانی مثبتی نسبت به ارزشیابی های دانشجویی ندارند اما نتایج این ارزشیابی ها را برای تغییر در روش تدریس و بهبود کیفیت آموزش خود بکار گرفته اند (بارنت، ۱۹۹۷). در دانشگاهها و مراکز آموزش عالی

معمولاً بطور سالیانه کیفیت تدریس اعضای هیات علمی از طریق توزیع پرسشنامه بین دانشجویان مورد ارزشیابی قرار می گیرد. و نتایج حاصل به اطلاع اساتید رسانده می شود تا ضمن بهره گیری از دیدگاههای دانشجویان، با برطرف نمودن نقاط ضعف و بهبود روش تدریس خود، کیفیت آموزش به دانشجویان را ارتقاء دهند. علیرغم استفاده وسیع از نظرات دانشجویان به عنوان یک منبع اطلاعاتی در ارزشیابی کیفیت آموزش، به نظر می رسد برخی اساتید این نوع ارزشیابی را نپذیرفته و در کارایی نتایج حاصل از آن در ارتقاء کیفیت آموزش تردید دارند (تی شینگ چانگ، ۲۰۰۹). برخی از اساتید اعتقاد دارند که ارزشیابی های دانشجویان معتبر و ارزشمند است و بازخورد حاصل از آن می تواند به اصلاح شیوه تدریس و بهبود کیفیت آموزش منجر شود. اما دسته دیگری از اساتید با بی اعتبار دانستن این نوع ارزشیابی ها بیان می دارند که بازخورد ناشی از اعلام نمره ارزشیابی هیچ گونه تغییر مثبتی در روش تدریس و کیفیت آموزش استاد ایجاد نمی کند، بنابراین کار بهبودی ای است (مور و کول، ۲۰۰۹). نتایج تحقیقات مختلف نشان می دهد که این ارزشیابی ها هرچه بیشتر مورد قبول اساتید قرار بگیرد به همان اندازه از پذیرش و تأثیر بیشتری برخوردار خواهد بود. نتایج یک مطالعه نشان داد علیرغم اینکه اکثریت دانشجویان و اساتید با نتایج ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان موافق بودند. اما میزان موافقت اساتید بطور معنی داری کمتر بود (آقا مولایی و همکاران، ۲۰۰۸). که این مسئله یعنی کم اعتمادی اساتید به ارزشیابی های دانشجویی می تواند منجر به کم توجهی اساتید به بازخوردهای ارائه شده به آنان گردد. نتایج مطالعه دیگری در این ارتباط نشان می دهد اساتید نمرات نسبتاً بالاتری نسبت به دانشجویان به خود داده اند و رضایت شان از روش تدریس و عملکرد آموزشی خود با آن چه دانشجویان در ذهن دارند

متفاوت است (وحید شاهی و همکاران، ۱۳۸۸). مطالعات زیادی جنبه های مختلف ارزشیابی استادان را مورد بررسی قرار داده اند (شعبانی و همکاران، ۲۰۰۶)، اما خودارزیابی اساتید کمتر مورد بررسی قرار گرفته است. در ایران نیز تعداد تحقیقات کامل و جامع که ارتباط ارزشیابی های دانشجویی را با نتایج خود ارزیابی اساتید مورد بررسی قرار داده باشد بسیار محدود است. استفاده همزمان از نظرات دانشجویان و خود ارزیابی اساتید روشی است که بسیاری از دانشگاههای بزرگ دنیا برای تغییر و تحول و پیشبرد برنامه های آموزشی خود از آن استفاده میکنند. یکی از بهترین روش های ارزشیابی استاد که در جامعه دانشگاهی ما هنوز جدی گرفته نشده و برنامه کاربردی و راهکار اجرایی برای آن وجود ندارد خود ارزیابی (Self assessment) است. استاد منبعی آشکار برای گردآوری اطلاعات در باره خود اوست و بجز او کس دیگر دیدگاه بی پرده و عمیق از او ندارد. بر این اساس برخی از محققین خود ارزیابی استادان را به عنوان یک ابزار مفید و پویا برای پیشرفت مهارتهای آموزشی با ارزش می دانند (دانیل دوفای، ۲۰۰۶). زیرا بدین طریق استاد با پایش خود (Self monitoring) می تواند کاستی های عملکرد آموزشی خود را بازناسی نموده و با اصلاح آنها به سمت کیفیت ایده آل حرکت نماید. با توجه به اهمیت بازخورد مثبت نمره ارزشیابی استاد و لزوم پذیرش این نتایج از سوی اساتید، بر آن شدیم تا نمره های ارزشیابی دانشجویان از تدریس استادان را با نمره خودارزیابی اساتید مورد مقایسه قرار دهیم و با مشخص نمودن میزان همخوانی این دو متغیر مقبولیت نتایج ارزشیابی و پذیرش این نتایج را نزد اساتید بررسی نماییم. بنابراین پژوهش حاضر با هدف مقایسه نمره خودارزیابی اعضای هیات علمی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز با ارزیابی دانشجویان از آنان انجام گرفته است.

روش ها: این پژوهش یک مطالعه از نوع توصیفی-مقطعی است. جامعه و نمونه پژوهش کلیه دانشجویان شاغل به تحصیل در مقطع علوم پایه دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز و تمامی اعضای هیات علمی این دانشکده به تعداد ۶۵ نفر بودند که در سال تحصیلی ۱۳۸۸ در این دانشکده به آموزش و تدریس اشتغال داشته و هر ساله یک نوبت از طریق پرسشنامه توسط دانشجویان ارزشیابی می شدند. ابزار جمع آوری داده ها پرسشنامه ای بود مشتمل بر ۱۵ سوال پنج گزینه ای از بسیار ضعیف تا عالی با مقیاس نمره گذاری یک تا پنج که جهت ارزشیابی نحوه تدریس اعضای هیات علمی دانشگاه مورد استفاده قرار می گرفت. جهت خود ارزیابی اساتید نیز، از پرسشنامه متناظری با همان محتوا استفاده شد. پرسشنامه ها حاوی سوالاتی در زمینه ویژگی های علمی، رفتاری و توانمندی های تدریس استاد بود. رعایت نظم و مقررات آموزشی، تسلط استاد بر موضوع درس و توانایی او در ارائه آن، ارائه طرح درس و چگونگی سازماندهی محتوی، استفاده از روشهای آموزشی متنوع و همچنین نحوه تعامل و برقراری ارتباط با دانشجویان از مضامینی بود که محتوای پرسشنامه را تشکیل داده بود. پایایی و روایی این پرسشنامه که همه ساله توسط مرکز مطالعات دانشگاه جهت ارزشیابی تدریس اعضای هیات علمی مورد استفاده قرار می گیرد قبلا طی مطالعه ای در مرکز مطالعات دانشگاه از طریق اعتبار محتوی و صوری تایید و پایایی آن با محاسبه آلفای کرونباخ و با $\alpha = 0/84$ تایید شده بود. برای پرهیز از اینکه استادان در نوشته ها با نام ظاهر شوند هر یک از آنها با شماره رمزی مشخص شدند. ابتدا یک نسخه از نتایج ارزشیابی کلیه اعضای هیات علمی دانشگاه از بایگانی مرکز مطالعات تهیه و کد گذاری شد. سپس کد هر عضو هیات علمی روی یک پرسشنامه خود ارزیابی ثبت شده و به ضمیمه یک برگه توضیح دهنده هدف و ضرورت مطالعه، برای آنان ارسال گردید و از آنان خواسته شد که پرسشنامه را که فاقد نام و مشخصات فردی است و صرفاً با یک شماره مشخص شده را در باره شیوه تدریس خود تکمیل نموده و به مرکز مطالعات دانشگاه ارسال نمایند. توزیع پرسشنامه در

"(۳/۶۰±۰/۶۰)" بود. در مقایسه با آن اساتید نیز خود را با بیشترین نمره در سوال شماره ۱ " حضور به موقع استاد و رعایت طول زمان کلاس " (۴/۸۲±۰/۳۸) و کمترین نمره در سوال شماره ۱۳ "ارزیابی یادگیری دانشجویان در کلاس در طول ترم" (۴/۱۹±۰/۸۳) ارزیابی نمودند. بیشترین تفاوت میانگین نمرات خود ارزیابی اساتید با ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان در سوال شماره ۱۰ " اشتیاق استاد به تدریس و فراگیری دانشجویان " (-۰/۷۱) و کمترین تفاوت در سوال شماره ۸ " توجه استاد به حضور دانشجویان در کلاس" (-۰/۲۴) بود. نتایج این مطالعه حاکی از آن بود که میانگین نمره کل خود ارزیابی اساتید بطور معنی داری از میانگین نمره کل ارزشیابی های دانشجویی بیشتر بود (P<0.0001). میانگین کل نمرات ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان ۴/۰۰±۰/۴۴ (محدوده نمره از ۳/۰۸ تا ۴/۸۸) و میانگین کل نمرات خود ارزیابی اساتید ۴/۵۲±۰/۳۲ (محدوده نمره از ۳/۸۶ تا ۵/۰۰) بود (جدول ۱). میانگین نمرات خود ارزیابی اساتید زن ۴/۵۷±۰/۳۵ و میانگین نمرات خود ارزیابی اساتید مرد ۴/۵۱±۰/۳۱ بود که اختلاف معنی داری بین آنها مشاهده نشد. میانگین نمرات ارزشیابی اساتید زن توسط دانشجویان ۴/۰۶±۰/۴۰ و میانگین نمرات ارزشیابی اساتید مرد توسط دانشجویان ۳/۹۷±۰/۴۶ بود که اختلاف معنی داری بین آنها مشاهده نشد. مقایسه میانگین نمرات ارزشیابی در دو روش فوق به تفکیک اعضای هیات علمی مذکر و مونث نشان داد که نمرات خود ارزیابی هر دو گروه به طور معنی داری بیشتر از نمرات ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان بود (P<0.0001). تفاوت میانگین نمرات دو روش در دو گروه اعضای هیات علمی مذکر و مونث تقریباً یکسان بود. میانگین نمرات خود ارزیابی اعضای هیات علمی با رتبه مربی، استادیار، دانشیار و استاد به ترتیب ۴/۴۸±۰/۳۵ و ۴/۵۵±۰/۲۷ و ۴/۵۴±۰/۳۶ و ۴/۶۳±۰/۳۰ بود که اختلاف معنی داری بین آنها مشاهده نشد. میانگین نمرات ارزشیابی های دانشجویی اعضای هیات علمی با رتبه مربی، استادیار، دانشیار و استاد توسط دانشجویان به ترتیب ۴/۰۴±۰/۴۲ و ۴/۰۴±۰/۴۴ و ۳/۸۸±۰/۴۱ و ۳/۹۷±۰/۴۲ بود که اختلاف معنی داری بین آنها

دانشکده ها از طریق رابطین ارزشیابی انجام گرفت و با پی گیری های مداوم تکمیل و جمع آوری شد. اساتیدی که پرسشنامه خود ارزیابی را تکمیل ننموده و یا توسط دانشجویان ارزشیابی نشده و فاقد نمره ارزشیابی دانشجویی بودند از مطالعه حذف شدند. میانگین نمره های ارزشیابی تمامی دروسی که استاد در آن ترم تدریس کرده بود به عنوان نمره ارزشیابی استاد توسط دانشجویان و عین نمرات پرسشنامه خود ارزیابی استاد که مشابه پرسشنامه دانشجویی با مقیاس نمره گذاری یک تا پنج بود به عنوان نمره خود ارزیابی استاد وارد رایانه شده و بانک داده های این مطالعه را تشکیل دادند. پرسشنامه ها شامل ۱۵ سوال ۵ گزینه ای بودند که هر سوال به صورت عالی (۵)، خوب (۴)، متوسط (۳)، ضعیف (۲) و بسیار ضعیف (۱) نمره دهی می شد. بازه نمرات پرسشنامه از ۱ تا ۵ بود. داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS-15 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. برای خلاصه کردن داده ها از شاخص های آمار توصیفی شامل میانگین و انحراف معیار و برای مقایسه میانگین ها از آزمون T و ANOVA و برای تعیین رابطه بین نمره های ارزشیابی از ضریب همبستگی پیرسون (Pearson) استفاده گردید.

نتایج: در مجموع ۶۵ پرسشنامه خود ارزیابی در دانشکده بین اساتید توزیع گردید و در نهایت با پیگیری زیاد تعداد ۵۸ پرسشنامه برگشت داده شد که میزان برگشت ۸۹ درصد بود. از ۵۸ نفر اعضای هیات علمی مورد مطالعه ۲۰ نفر (۳۴/۵٪) زن و ۳۸ نفر (۶۵/۵٪) مرد بودند. از این تعداد ۴ نفر (۶/۹٪) دارای رتبه علمی استاد، ۱۹ نفر (۳۲/۸٪) دانشیار، ۱۷ نفر (۲۹/۳٪) استادیار و ۱۸ نفر (۳۱/۰٪) مربی بودند. اکثریت اساتید (۹۲/۱ درصد) خود را با نمره بالاتر از ۴ (در حد عالی) ارزیابی نمودند در حالی که فقط ۵/۷ درصد دانشجویان یا اختصاص نمره بالاتر از ۴ (در حد عالی) ارزیابی مطلوبی از عملکرد آموزشی اساتید خود داشتند. بیشترین میانگین نمره ارزشیابی اساتید از نظر دانشجویان سوال شماره ۱۰ " حضور به موقع استاد و رعایت طول زمان کلاس " (۴/۴۵±۰/۳۲) و کمترین میانگین نمره آنان سوال شماره ۱۲ " ایجاد انگیزه در دانشجویان جهت تحقیق و مطالعه بیشتر

ارزیابی اساتید نسبت به ارزشیابی های دانشجویان و معنی دار بودن تفاوت آنها بیانگر این است که اساتید نگرش مثبت تری نسبت به خود در مقایسه با دانشجویان دارند. به نظر می رسد عدم مقبولیت ارزشیابی های دانشجویی نزد اساتید و همچنین نبود فرهنگ خود ارزیابی از علل اصلی ناهمخوانی نتایج فوق که وجه اشتراک این مطالعات است، بوده باشد.

سیکاجو (Sicaja) در مطالعه ای در کرواسی مختل بودن توانایی خود ارزیابی را نشان داده و علل آنرا نبود فرهنگ خود ارزیابی در جامعه دانسته است.

ایوانز (Evans) نیز در پژوهشی در کالج سلطنتی لندن به این نتیجه رسیده است که برای انجام خود ارزیابی موفق تغییر در فرهنگ جامعه ضروری است. نتایج یک مطالعه در دانشگاه علوم پزشکی اهواز نیز نشان داد که اساتید اعتقاد دارند شرایط اطمینان بخشی جهت خود ارزیابی موجود نمی باشد (مطلق و همکاران، ۱۳۷۹). عدم همخوانی و تفاوت بین دانش و درک اساتید و دانشجویان در این مطالعه، ممکن است ناشی از علل مختلفی از قبیل نگرش متفاوت به تدریس مناسب و عدم درک واحد از مفهوم تدریس موثر و یا نبود فرهنگ خود ارزیابی و همچنین عدم اعتماد و امنیت روانی در اعضای هیات علمی بوده باشد. هرچند برخی از علل فوق ممکن است تا حدودی این ناهمخوانی در دیدگاههای اساتید و دانشجویان را توجیه کند، اما قطعاً مشخص نمودن علل واقعی آن نیازمند مطالعات دقیق و عمیق تری دارد. نتایج یک مطالعه که با هدف مقایسه نتایج خود ارزیابی اساتید با ارزشیابی های دانشجویی توسط سانترا (Centra) بر روی ۳۴۳ عضو هیات علمی پنج دانشکده در نیوجرسی انجام شده نشان داده است که اساتید نسبت به دانشجویان ارزشیابی بهتری از خود دارند و نمره بالاتری به خود می دهند. همچنین نتایج یک مطالعه مشابه دیگر که روی ۱۷ عضو هیات علمی دانشگاه ایلی نویز انجام گرفت نیز نشان داده که میانگین نمره خود ارزیابی اساتید از نمره ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان بالاتر بوده است. اگرچه نمره خود ارزیابی اساتید در این دو مطالعه بالاتر از نمرات ارزشیابی های دانشجویی بوده، اما آزمون های آماری نشان داده که تفاوت میانگین این نمرات در هیچ یک از این

مشاهده نشد. مقایسه میانگین نمرات ارزشیابی در دو روش فوق به تفکیک تک تک سوالات پرسشنامه نشان داد که نمرات خود ارزیابی اساتید در تمامی سوالات پرسشنامه به طور معنی داری بیشتر از نمرات ارزشیابی استاد توسط دانشجویان بود. میانگین نمرات هر دو روش به تفکیک سوالات در نمودار ۱ نشان داده شده است. بین نمرات ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان و نمرات خود ارزیابی اساتید ضریب همبستگی ۰/۳۱۰ بدست آمد که از نظر آماری معنی دار نبود.

بحث: در این مطالعه نتایج خود ارزیابی اساتید و ارزشیابی آنان توسط فراگیران مورد بررسی قرار گرفت. مقایسه ارزشیابی عملکرد آموزشی اعضای هیات علمی توسط دانشجویان با نتایج خود ارزیابی آنان می تواند موجب شناخت بهتر نقاط قوت و ضعف آموزش شده و به بهبود شرایط ارزشیابی از عملکرد اساتید نیز منجر شود. همان گونه که نتایج نشان داد میانگین نمرات ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان با میانگین نمرات خود ارزیابی آنان متفاوت است. میانگین نمره کلی خود ارزیابی اساتید از نمره کلی ارزشیابی های دانشجویی بالاتر بود و اختلاف معنی داری بین آنها مشاهده شد. این وضعیت در مطالعات قبلی و در دانشگاههای دیگر نیز گزارش شده است. در مطالعه ای با بررسی نتایج خود ارزیابی ۲۰ نفر از اعضای هیات علمی دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان، نشان داده شد که نمره کلی ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان از نمره کلی خود ارزیابی آنها پایین تر بود و اختلاف معنی دار آماری بین آنها مشاهده شد (آقاملوایی). در مطالعه دیگری که با هدف بررسی مقایسه ای نتایج خود ارزیابی اعضای هیات علمی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مازندران با ارزشیابی دانشجویان از آنان انجام گرفت بین میانگین نمرات خود ارزشیابی اساتید و ارزشیابی آنان توسط دانشجویان اختلاف معنادار وجود داشت (محمد جعفری، ۱۳۸۶). نتایج یک بررسی در دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد نیز نشان داد که در تمام حیطه ها بین نتایج خودسنجی با ارزشیابی توسط دانشجویان تفاوت معنی داری وجود دارد (نجفی، ۱۳۷۹). بالاتر بودن میانگین نمرات خود

هیات علمی و دادن بازخورد به موقع نتایج به آنان، منجر به بهبود کیفیت آموزش گردیده است. در این زمینه نتایج مطالعه شکورتیا در اهواز، جویباری در گلستان و همچنین کوهن (Cohen) و کیمبر (Kember) نشان داده است بازخورد نتایج ارزشیابی های دانشجویی موجب بهبود و ارتقای کیفیت آموزش گردیده است (۲۵-۲۲). سوال بسیار مهمی که در این ارتباط وجود دارد این است که نتایج ارزشیابی های دانشجویی تا چه اندازه مورد پذیرش اساتید می باشند تا اساتید از بازخورد این نتایج به عنوان یک منبع مفید در اصلاح و بهبود شیوه تدریس خود استفاده کنند. نتایج این تحقیق همانند مطالعه آقا ملایی و محمد جعفری در ایران و سانتر (Centra) در نیوجرسی (۱۰، ۱۴ و ۱۹) نشان داد که اساتید در اغلب موارد ارزش گذاری بالاتری برای خود قائل می باشند. بنابراین در نگرش کلی به مفهوم ارزشیابی و کیفیت آموزش بین اساتید و دانشجویان اختلاف نظر جدی وجود دارد.

و به نظر می رسد با وجود چنین ناهمخوانی بین اساتید و دانشجویان، حرکت در مسیر ارتقاء کیفیت آموزش دشوار باشد. در هر صورت این ناهمخوانی می تواند منجر به بهینه نشدن کیفیت آموزش که یکی از اهداف اصلی ارزشیابی است بشود. که شایسته است مسئولین آموزشی به این امر توجه خاص داشته باشند. بنابراین با عنایت به نتایج این پژوهش و با توجه به اهمیت و نقش ارزشیابی اساتید در ارتقای کیفیت آموزش پیشنهاد می شود:

- ۱- با برنامه ریزی مناسب و ایجاد نگرش مثبت نسبت به نتایج ارزشیابی های دانشجویی زمینه بیشتر مقبولیت و پذیرش این نتایج نزد اساتید فراهم شود.
- ۲- با تشکیل جلسات هم اندیشی بین اساتید و دانشجویان نخبه در باره ارزشیابی، هماهنگی و همخوانی بیشتری بین دیدگاههای آنها در خصوص مضامین پرسشنامه ارزشیابی ایجاد شود.
- ۳- با نظر خواهی ادواری از اساتید درباره ابعاد مختلف ارزشیابی و جلب مشارکت آنان در فرآیند ارزشیابی ضریب پذیرش نتایج را نزد آنان افزایش دهیم.
- ۴- در موقع اعلام نتایج ارزشیابی رهنمودهایی مبنی بر راهکارهای بهره برداری از نقاط قوت و ضعف و

مطالعات از نظر آماری معنی دار نبوده است (براسکمپ، ۱۹۷۹). همخوانی بیشتر بین نتایج ارزشیابی در این دو مطالعه احتمالاً به دلیل دیدگاه و نگرش مثبت اساتید دانشگاههای خارج از کشور در ارتباط با فرآیند ارزشیابی اساتید و همچنین امنیت روانی و وجود فرهنگ خود ارزیابی می باشد. بررسی تک تک سوالات پرسشنامه ارزشیابی اساتید نشان می دهد که بین نمرات ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان با نمره خود ارزیابی آنان در تمامی موارد اختلاف معنی دار آماری وجود دارد که تا حدودی با نتایج مطالعات مشابه داخلی مطابقت دارد (آقامولایی و همکاران). بیشترین اختلاف بین نمرات ارزشیابی دانشجویان و خود ارزیابی اساتید به ترتیب در سوالات شماره ۱۰، ۷ و ۱۱ مشاهده شد که بیشتر به مهارت تدریس و بروز بودن دانش و اطلاعات اساتید مربوط است (جدول ۱). این تفاوت و ناهمخوانی بین دیدگاه اساتید و دانشجویان نشان بیانگر این است که اساتید در این گونه موارد نظرات دانشجویان را در مورد شیوه تدریس خود صادق ندانسته و قبول ندارند. مقایسه ها نشان می دهد بیشترین تفاوت مشاهده شده در نظرات اساتید با دانشجویان در مشارکت دادن دانشجویان در تدریس و ایجاد انگیزه در آنان بوده است. توجه به دانشجویان در کلاس درس و برقراری ارتباط مناسب با آنها از ارکان اصلی روش تدریس فعال بوده که یادگیری هدفمند را تحریک و تسهیل می کند. بنابراین لازم است، اساتید با آگاهی کامل از این عوامل و با ایجاد انگیزه کافی در دانشجویان شرایط و فرصتهای مناسبی برای فراگیران فراهم آورند. بررسی سوالات پرسشنامه همچنین نشان داد که کمترین اختلاف بین نمرات ارزشیابی دانشجویان و خود ارزیابی اساتید به ترتیب در سوالات شماره ۸، ۱۵ و ۱ وجود دارد (جدول ۱). که عمدتاً به ویژگی های فردی اساتید مرتبط بوده و بیانگر این است که در این موارد اختلاف نظر کمتری بین نظرات اساتید و دانشجویان وجود دارد. که با نتایج مطالعه آقامولایی مطابقت دارد. بهبود کیفیت آموزش و روش تدریس اساتید شاخص ترین هدف ارزشیابی اعلام شده است. نتایج تحقیقات انجام شده در این ارتباط نیز نشان داده که انجام ارزشیابی های مداوم اعضای

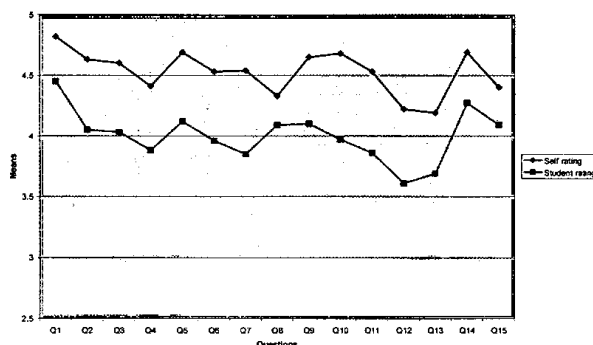
بیانگر عدم تطابق نظرات اساتید و دانشجویان در باره شیوه تدریس و ارزش گذاری کیفیت آموزش است. از آنجایی که مهم ترین هدف این نوع ارزشیابی ها دادن بازخورد به اساتید به منظور بهبود شیوه تدریس و ارتقای آموزش اعضای هیات علمی است. بنابراین برای مقبولیت و پذیرش نتایج ارزشیابی نزد اساتید باید چاره اندیشی کرد.

روشهای اصلاح و بهبود شیوه تدریس به ضمیمه نتایج ارزشیابی جهت اساتید ارسال شود.

نتیجه گیری :

در مجموع نتایج این مطالعه نشان داد که میانگین نمرات خود ارزیابی اساتید از میانگین نمرات ارزشیابی اساتید توسط دانشجویانشان بطور معنی داری بالاتر است و در تمام موارد نظر اساتید در رابطه با نحوه آموزش مثبت تر از نظر دانشجویان بوده است. که

نمودار ۱ - مقایسه خطی میانگین نمرات ارزشیابی های دانشجویان با خود ارزیابی اساتید پزشکی

جدول شماره ۱. میانگین و انحراف معیار نمره های ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان و نمره خود ارزیابی اساتید

عناوین سوالات پرسشنامه	میانگین نمرات ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان	میانگین نمرات خود ارزیابی اساتید	تفاوت میانگین ها
۱- حضور به موقع استاد و رعایت طول زمان کلاس	۴/۴۵±۰/۳۲	۴/۸۲±۰/۴۹	-۰/۳۷*
۲- روشن نمودن هدف و محتوای درس در هر جلسه	۴/۰۵±۰/۴۹	۴/۶۳±۰/۵۲	-۰/۵۸*
۳- رعایت پیوستگی و انجام مطالب درسی	۴/۰۳±۰/۴۸	۴/۶۰±۰/۵۰	-۰/۵۶*
۴- ارائه مثالهای روشن و عینی و تمرینهای مناسب	۳/۸۸±۰/۵۵	۴/۴۱±۰/۶۲	-۰/۵۳*
۵- تسلط بر موضوع درس و توانایی در پاسخگویی به سوالات	۴/۱۱±۰/۵۱	۴/۶۹±۰/۴۶	-۰/۵۶*
۶- ارائه سرفصل درس به دانشجویان و رعایت آن در طول ترم	۳/۹۶±۰/۴۴	۴/۵۸±۰/۵۹	-۰/۶۱*
۷- استفاده از منابع جدید و متنوع موجود	۳/۸۵±۰/۴۵	۴/۵۴±۰/۵۷	-۰/۶۰*
۸- توجه استاد به حضور دانشجویان در کلاس	۴/۰۹±۰/۳۹	۴/۳۳±۰/۸۷	-۰/۲۴*
۹- توانایی اداره و هدایت کلاس	۴/۱۰±۰/۴۸	۴/۶۵±۰/۴۸	-۰/۵۴*
۱۰- اشتیاق استاد به تدریس و فراگیری دانشجویان	۳/۹۷±۰/۵۲	۴/۶۸±۰/۵۴	-۰/۷۱*
۱۱- مشارکت دادن دانشجویان در مباحث درسی	۳/۸۶±۰/۵۲	۴/۵۳±۰/۵۷	-۰/۶۷*
۱۲- ایجاد انگیزه در دانشجویان جهت تحقیق و مطالعه بیشتر	۳/۶۰±۰/۶۰	۴/۲۲±۰/۶۵	-۰/۶۲*
۱۳- ارزیابی یادگیری دانشجویان در کلاس در طول ترم	۳/۶۹±۰/۵۹	۴/۱۹±۰/۸۳	-۰/۴۹*
۱۴- رفتار اجتماعی استاد با دانشجو و ایجاد احترام متقابل	۴/۲۷±۰/۳۸	۴/۶۹±۰/۵۰	-۰/۴۲*
۱۵- در مجموع استاد خود را چگونه ارزیابی می کنید	۴/۰۹±۰/۴۸	۴/۴۰±۰/۴۹	-۰/۳۱*
مجموع سوالات پرسشنامه ارزشیابی استاد	۴/۰±۰/۴۴	۴/۵۲±۰/۳۲	-۰/۵۲*

Reference:

- Adams J.V. Student Evaluations: The Ratings Game. 1997; Inquiry, 1(2):10-16
- Adhami A, Reihani H, Fattahi Z, Nakhaei N, Fasihi Harandi T; Comparison of student assessment of educational performance of the faculty with the teacher's self assessment in Kerman University of Medical Sciences. Strides in Development of Medical Education. 2005; 2(1): 25-32
- Aghamolayi T, Abedini S. Comparison of Self and Students' Evaluation of Faculty Members in School of Health of Hormozgan University of Medical Sciences. Iranian Journal of Medical Education 2008 Aut & Win; 7(2): 191-198.
- Barnett CW, Matthews HW; Student evaluation of classroom teaching: A study of Pharmacy Faculty attitudes and effects on instructional practices. American Journal of Pharmaceutical education 1997; 61: 345-350
- Beran TN, Rokosh JL; Instructors' perspectives on the utility of student ratings of instruction. Instr Sci 2009; 37: 171-184
- Braskamp LA, Caulley D, Costin F; Student ratings and instructor self-ratings and their relationship to student achievement. American Educational Research Journal 1979; 16(3) : 295-306
- Centra JA; Self-Ratings of College Teachers: A Comparison with Student Ratings. Journal of Educational Measurement. 1973; 10(4): 237-311. Availability Options: ERIC Full Text : eric.ed.gov/ERICWebPortal/recordDetail?accno=ED073176
- Cohen P.A. Effectiveness of student-Rating Feedback for Improving College Instruction: A Meta-Analysis of Findings. Research in Higher Education 1980; 4(13): 321-41
- Daniel Duffy F, Holmboe E. S; Self-assessment in Lifelong Learning and Improving Performance in Practice: Physician Know Thyself. JAMA 2006; 296(9):1137-1139
- Evans AW, McKenna C, Oliver M; Self-assessment in medical practice. J R Soc Med 2002;95:511-513
- Fink LD; Evaluation your own teaching. Improving college teaching 1999:20
- Jacobs LC, University Faculty and Students' Opinions of student Ratings, Indiana studies in high education 1987; No. 55, Bureau of evaluative studies and testing Indiana University, Bloomington IN
- Karamdoust N, Barrasiye rabeteye arzeshyabiye daneshjouyane daneshkadeye Ravan-shenasi va oloume-tarbiati az tadrise ostadan ba miyangine nomarrate anan az dares ostadan dar salhaye tahsilli 77-78 va 79-80. Journal of Psychology & Education 2004, 34(1):57-76 Persian
- Joibari L, sanagou A, cheraghali F, Aya bazkhorde daneshjouyan be eslahe amalkarde amouzeshi monjar mishavad? Barrasiye tajrebiat asatid. Majaleye sabz, fasnameye

takhassusi amouzesh dar oloume pezshki- vizgeh nameh kholaseh maghalate dahomin kongereh keshvari amouzesh pezeshki- Shiraz, Ordibehesht 1388, 6:216 Persian

Kember D.; Leung D.Y.P.; Kwan K.P. Does the Use of Student Feedback Questionnaires Improve the Overall Quality of Teaching? Assessment & Evaluation in Higher Education, 2002; 27(5): 411-425

Marofi Y, kiamanesh A, Mehrmohammadi M, Aliasgari M. [Teaching assessment in high education: an investigation of current approaches]. Journal of curriculum studies(J.C.S.) 2007; 2(5): 81-112

Mohammad jaafari H, Vahid-shahi K, Kousarian M, Mahmoudi M; Barrasiye moghayeseiye natayeje khod-arzyabiye aazaye heiate elmi daneshkadeye pezshki daneshga olome pezeshiye Mazandaran ba arzyabiye daneshjouyan az anan. J Mazand Univ Med Sci 1386; 17(57):67-74 Persian

Moore S and Kuol N. A Punitive bureaucratic tool or a valuable resource? Using student evaluations to enhance your teaching (University of Limerick).[cited 2009 Jan 12] Available from . moore- A _ punitive _ bureaucratic _ tool _ or _ a _ valuable _ resource .html

Motlagh M, Shakurnia A, Malayeri A, Jahanmardi A, Kiamanesh A. An opinion of the faculty members of Ahvaz University of Medical Sciences toward teachers' evaluation

through self-assessment method. Abstracts of the fourth National congress on Medical Education, Supplement of the Journal of Faculty of Medicine, Aban 1379:17 Persian

Najafi M, Tamizi-far B; Comparison the results of self evaluation with students assessment. Abstracts of the fourth National congress on Medical Education, Supplement of the Journal of Faculty of Medicine, Aban 1379:20

Shabani Varaki B, Hosseingholizadeh R; Evaluation of College Teaching Qualities. Quarterly journal of Research and Planning in Higher Education. 2006; 12(1): 1 - 21

Shakurnia A, Motlagh M, arzeshyabiye ostad va erteghaye keyfiat. The first national seminar in evaluation and accreditation. Ahvaz University of Medical Sciences, Esfand 1380: 3 Persian

Sicaja M, Tomic D, Prkaz. Medical students' clinical skills do not match their teachers' expectations: survey at Zagreb university school of Medicine, croatia. Croat. Med. J. 2006; 47(1): 169-175.

Te-Sheng Chang. Faculty attitudes toward student ratings: Do the resultant rating scores really matter? National Hualien Teachers College Hualien, Taiwan, 970, R.O.C.[cited 2009 feb 20] available from: 140.122.69.160/bulletin/3502/3502pdf/p183-200-張 德勝 .pdf

Vahid-shahi K, Mahmoudi M, ahangari M, parvinnejad N, gouran N, barasia mizane hamkhani arzeshyabi nahveye amouzesh asatide balini az didgahe daneshjou , khoude ostad dar daneshkadeye pezshki Sari sale tahsili 86-87. Majaleye sabz, fasnameye takhassusi amouzesh dar oloume pezshki- vizgeh nameh kholaseh maghalate dahomin kongereh keshvari amouzesh pezeshki- Shiraz, Ordibehesht 1388, 6:238 Persian

Comparison of self and students' rating of Faculty members in School of Medicine of AJUMS

Shakurnia Abdolhossein^{1,*}

Fakoor Mohammad¹

Elhampoor Hossein²

Tahezadeh Maryam³

Chaab Farahnaz⁴

¹: Faculty member of Jundishapur University of medical science,Ahwaz,Iran

²: Faculty member of Chamran University,Ahwaz,Iran

³:Expert assessment of Faculty member of Jundishapour University of medical science,Ahwaz,Iran

⁴: Expert nursing of Joondishapur University of medical science,Ahwaz,Iran

***:Corresponding Author:**Instructor, Department of Immunology, Medical School, Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences. E- mail: shakurnia@yahoo.com

Abstract:Survey the results of student ratings and faculty members' self-assessment can reveal the strengths and weaknesses of evaluation procedure and be accounted as an effectiveness tool in leading to more quality. The purpose of this study was to comparison the scores of faculty evaluation by student and self-assessment in Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences (AJUMS). This cross-sectional study was performed in AJUMS during 2008-2009. The population and sample were all students and non-clinical faculty members. The data gathering tool was a questionnaire consisted of 15 questions with 5 point Likert scale. Data was analyzed by SPSS software. The mean of student rating was 4.00 ± 0.44 and faculty self-ratings mean was 4.53 ± 0.32 ($p=0.001$). The correlation coefficient between the scores of self-rating and student rating were 0.210. The self-rating of 93.1% of faculty members was higher than 4(excellent). But 51.7% of students were rated their faculties higher than 4. There were significant differences between self and students' rating of Faculty members. Regarding the importance of the faculty evaluation, it seems that the evaluation process should be performed with a more professional approach in which more faculty contributions needed.

Keywords: self-rating faculty, Student rating, comparison, Ahvaz medical university